

CHARAKTERYSTYKA WYKSZTAŁCENIA OGÓLNEGO I ZAWODOWEGO WIĘZNIÓW JAKO FUNDAMENTU ICH RESOCJALIZACJI SPOŁECZNO-KULTURALNEJ

W artykule naukowym przedstawiona jest charakterystyka ogólnego i zawodowego wykształcenia więźniów jako fundamentu ich resocjalizacji społeczno-kulturowej. Autor stwierdza, że społeczno-kulturowe problemy współczesnego społeczeństwa ukraińskiego dość znacząco wpływają na specjalny kontyngent osób – przestępców, znajdujących się w zakładach karnych. Niektórzy z nich czują potrzebę realizacji swojego konstytucyjnego prawa do nauki, inni zaś nie chcą jej kontynuować. Autor stwierdza, że obserwowanie poziomu edukacji u przestępców pozbawionych wolności, możliwość wykorzystania posiadanej wiedzy w praktyce ma nie tylko ekonomiczne, ale także duże znaczenie wychowawcze w procesie resocjalizacji przestępców. Oczywistym wydaje się fakt, iż szybkie ich włączenie do produktywniej pracy, podejmowanie pracy we wcześniej otrzymanym zawodzie, możliwość wykazania się w bardziej wydajnej pracy przy użyciu posiadanych kwalifikacji, możliwość uzyskania większych zarobków wewnątrz murów więziennych tworzą większy komfort psychiczny i znacząco wpływają na efektywność procesu wychowawczego przestępców. Dlatego właśnie autor proponuje, aby

znacznie poprawić proces różnicowania, selekcji więźniów przy skierowaniu do konkretnego zakładu karnego, biorąc pod uwagę również poziom wykształcenia ogólnego i zawodowego konkretnej osoby skazanej.

Słowa kluczowe: wykształcenie ogólne, wykształcenie zawodowe, osoba skazana, socjalizacja, resocjalizacja.

CHARACTERISTICS OF GENERAL AND PROFESSIONAL EDUCATION OF CONVICTS AS THE BASIS OF THEIR SOCIO-CULTURAL RESOCIALIZATION

The article presents the characteristics of General and vocational education of prisoners as the Foundation of their social rehabilitation of socio-cultural. The author argues that socio-cultural problems of modern Ukrainian society enough to significantly affect special contingent of people – criminals who are in places of deprivation of liberty. Some of them feel the need to exercise your constitutional rights to study, but others do not want to continue it. The author argues that monitoring the level of education of criminals deprived of their liberty, the use of existing knowledge in practice, has not only economic, but also the importance of mentoring in the process of social rehabilitation of offenders. It is a fact that their quick inclusion to productive work, acceptance of work on previously obtained a profession, the opportunity to Express themselves in more effective work with existing qualifications, the possibility of receiving large earnings inside prison walls create greater psychological comfort and significantly affect the effectiveness of the educational process criminals.

Key words: general education, professional education, convict, socialization, called rehabilitation.

S. Cherneta
*docent katedry
 pedagogiki socjalnej
 oraz pedagogiki
 szkoły wyższej
 Wschodnioeuropejskiego
 Narodowego
 Uniwersytetu
 im. Lesi Ukrainki
 doktor nauk
 pedagogicznych, docent
 (m. Łuck, Ukraina)*

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСУДЖЕНИХ ЯК ОСНОВА ЇХ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ

У науковій статті представлена характеристика загальної та професійної освіти ув'язнених в якості фундаменту їх соціальної реабілітації соціально-культурної. Автор стверджує, що соціально-культурні проблеми сучасного українського суспільства досить істотно впливають на особливий контингент людей – злочинців, які перебувають в місцях позбавлення волі. Деякі з них відчувають потребу в реалізації свого конституційного права вчитися, а інші не хочуть її продовження. Автор стверджує, що спостереження за рівень освіти злочинців, позбавлених волі, можливість використання наявних знань на практиці, має не тільки економічний, але і велике значення виховання у процесі соціальної реабілітації злочинців. Очевидним видається той факт, що швидке їх включення для продуктивної роботи, прийняття роботи з раніше отриманою професією, можливість проявити себе у більш ефективній роботі за допомогою наявної кваліфікації, можливість отримання великих заробітків всередині тюремних стін створюють більший психологічний комфорт та істотно впливають на ефективність виховного процесу злочинців. Саме тому автор пропонує, щоб значно поліпшити процес диференціації, відбору укладених при направленні у конкретне установа, беручи до уваги також рівень освіти, загальної та професійної освіти конкретної особи засудженої.

Ключові слова: загальна освіта, професійна освіта, засудженому, соціалізація, називається "виправлятися".

Постановка проблеми. Соціокультурні проблеми сучасного українського суспільства досить суттєво впливають на особливий людський контингент - злочинців, які перебувають у пенітенціарних установах. Одні з них відчувають потребу в реалізації свого конституційного права на отримання освіти, інші не бажають продовжувати його.

Яка на сьогоднішній день ситуація в галузі освіти засуджених, який рівень їх освіти, як багато осіб, позбавлених волі, які бажають продовжити свою освіту і за якою спеціальністю, багато тих, хто зупинився в своєму розвитку? Відповівши на ці та інші запитання, ми спробуємо намітити шляхи вдосконалення системи освіти в місцях позбавлення волі з метою більш успішної соціокультурної ресоціалізації засуджених.

Варто зауважити, що право на освіту, передбачене статтею 53 Конституції, стосовно засуджених реалізується через норми ст. ст. 125 - 126 КВК України, які передбачають, що у колоніях відповідно до законів України "Про освіту" і "Про загальну середню освіту" для засуджених забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти.

Засудженим, які бажають підвищувати свій загальноосвітній рівень, незалежно від віку створюються умови для самоосвіти, надається можливість навчання в загальноосвітніх навчальних закладах колоній, які створюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до потреб у них і за наявності необхідної матеріально-технічної та науково-методичної бази, педагогічних кадрів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Загальна і професійна освіта - основа будь-якого цивілізованого суспільства. У преамбулі Закону України «Про освіту» (1991 р.) Освіта - основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями. Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної

свідомості, взаємоповаги між націями і народами.. Зрозуміло, що з метою розвитку суспільства держава повинна дбати про підвищення освітнього рівня кожного його члена, оскільки «освіта - є засіб, з допомогою якого суспільство постійно відтворює умови свого власного існування»¹.

Необхідно погодитись із вченими юристами із Харківської національного університету Юридична академія імені Ярослава Мудрого, що забезпечення того, щоб освіта осіб, які тримаються під вартою, не переривалася та не зазнавала втручання, відповідає їхньому правовому статусу і необхідності поводитися із ними без зайвих обмежень, а також важливості для всіх ув'язнених мати доступ до освіти, як визнано в рекомендації № R (89) 12 Комітету Міністрів державам-учасницям щодо освіти у в'язницях та у правилах 28.3 та 35.2 Європейських пенітенціарних правил. У відповідні положення щодо освіти осіб, які тримаються під вартою, можуть включатися заходи, які створюють можливість скласти іспити².

Напривеликий жаль, можемо констатувати, що сучасний стан української освіти досяг такої межі, за якою вона стає дестабілізуючим чинником розвитку держава, більш руйнівним, ніж економічний стан.

Без ретельного аналізу сучасного рівня освіти певної категорії населення (правопорушника, злочинця, засудженого), що негативно впливає на рівень культури та освіти у суспільстві, складно визначити стратегію держави у досягненні світового чи хоча б європейського рівня освіти.

Доцільно зауважити, що одним із прийнятих заostatній час нормативно-правових актів який регулює питання отримання освіти особами що знаходяться в пенітенціарних установах, є «Порядок організації навчання у загальноосвітніх навчальних закладах при виправних колоніях та слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України» затверджений спільним Наказом Міністерство освіти і науки України та Міністерство юстиції України від 10.06.2014р. № 691/897/5³.

На наш погляд, рівень освіти засуджених в пенітенціарних установах визначається:

- по-перше, рівнем загальної та професійної освіти, здобутої особами до засудження;
- по-друге, рівнем загальної та професійної освіти, яке виправний заклад може організувати і надати засудженому;
- по-третє, потребою засудженого в підвищенні рівня своєї освіти;
- по-четверте, специфікою вимог соціокультурного середовища в пенітенціарних установах.

З метою вдосконалення організації системи загальної та професійної освіти та професійної підготовки (навчання) засуджених було потрібно спеціальне вивчення існуючих відмінностей у рівні та якості загальної та професійної освіти засуджених.

За даними переписів засуджених, починаючи з 1970 року (після прийняття Закону про обов'язкову загальну повну середню освіту) по 1989 рік була відзначена тенденція постійного зростання їх освітнього рівня, що було закономірним відображенням політики держави того періоду в сфері освіти населення⁴.

¹ Закон України "Про освіту" : від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

² Проблеми забезпечення прав засуджених у кримінально-виконавчій системі України. / В.А. Бадира, О.П. Букалов, А.П. Гель, М.В. романов, І.С. Яковець; За загальною редакцією Є.Ю. Захарова. Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2011. – С.212.

³ Наказ № 691/897/5 від 10.06.2014р. «Про затвердження Порядку організації навчання у загальноосвітніх навчальних закладах при виправних колоніях та слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0629-14>

⁴ Стефанов С.О. Організаційно-правові проблеми трудової зайнятості засуджених у місцях позбавлення волі автореф. дис. Одеса. – 2002 – 17с.

Зауважимо, що досить цікавою була статистика періоду становлення української держави, вже в період з 1991 по 1996 роки кількість засуджених до позбавлення волі (осіб шкільного віку, які ніде не навчалися і не працювали) збільшилася в абсолютних цифрах в 2,5 рази у порівнянні з 1978-1990 роками. Розподіл за роками загального числа неповнолітніх засуджених, які не працювали і не навчалися, наступний: 1991 рік - 23,1%, 1992 рік - 27,7%, 1993 рік - 34,5%, 1994 рік - 38,2%, 1995 рік - 40,1%, 1996 року - 40,6%, з них одна третина - не отримали основного загального (9 класів) освіти¹.

Як видно з об'єктивних цифрових показників, в ці роки абсолютне число категорії засуджених неповнолітніх, які ніде не вчилися і не працювали, неухильно зростало. Звичайно, шлях інтелектуального розвитку людини довгий і важкий, а матеріальна винагорода за нього не завжди миттєва, тому інші неповнолітні знаходять більш швидкі способи заробити, але, на жаль, оминаючи закон.

За даними офіційної статистика правоохоронних органів України, у першому півріччі 2000 року кількість неповнолітніх, які відбувають покарання у виховних колоніях, не працювали і не навчалися, тобто без певного роду занять, склало 48,5%. З усіх вихованців колоній 24,4% мали до моменту засудження лише початкову освіту, 50,2% - основна загальна, 19,0% - середнє (повне) загальна освіта, 5,7% - середню професійну і тільки 0,7% - вищу².

Досить цікавою була статистика неповнолітніх злочинців у період з 2009 – 2014 рр., що детально відображено у Таблиці 1.

Таблиця 1.

Кількість підлітків, які перебували на обліку в підрозділах кримінальної міліції у справах неповнолітніх органів внутрішніх справ України у 2009-2014 роках

Категорія неповнолітніх	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Усього	39806	37014	34558	47291	56945	53846
У віці 3 11 до 14 років	9726	8363	7093	8999	1702	1544
У віці від 14 до 18 років	23804	23711	22108	36243	24391	22537
Учні шкіл	15582	14848	13639	23652	15670	15233
Учні ПТУ	6499	6069	5127	7648	7591	6987
Не працюють, не навчаються	10026	9289	8676	11089	9227	7775
Мають одного з батьків	10373	9976	8817	11917	11903	10956
Не мають батьків	879	854	754	1145	1267	1215
Перебувають в дитячих будинках, інтернатах	1032	998	883	1650	1690	1703
Дівчата	3155	2828	2621	4001	4068	3746

З аналізу даних таблиці можемо констатувати, що кожен четвертий неповнолітній правопорушник - учень школи, а кожен п'ятий - ніде не вчився і не працював. Зауважимо, що в період з 2009 року по 2014 рік кількість неповнолітніх учнів і студентів, які брали участь у злочинах, збільшилася на 7,3%. Найближчим часом можна очікувати ще більш суттєве зростання цього показника, так як на 54,1% (з 371,6 до 572,7 тис.) збільшилася кількість учнів загальноосвітніх шкіл і на 50,5% (з 162,8 до 245,1 тис.) - інших навчальних закладів, доставлених в органи внутрішніх справ за протиправну діяльність. Більш того,

¹ Зозуля Є. В. Криміногенна ситуація в Україні в період становлення і розвитку незалежної держави / Є. В. Зозуля // «Наука. Релігія. Суспільство» № 1'2010 – С.93-98.

² Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання: Навчальний посібник / Н.Ю.Максимова, Л.А.Мороз, Л.І.Мороз, С.І.Яковенко. За ред. С.І.Яковенка; – К.: КЮІ КНУВС, 2005.— 200 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://5fan.ru/wievjob.php?id=15921>

49,3 тис. підлітків, доставлених в 2014 році в органи внутрішніх справ, не мали навіть початкової освіти¹.

Тривожить той факт, що за останні три роки кількість неповнолітніх які не працюють і не навчаються - учасників злочинів збільшилася на 2,0%. Резервом злочинців зазначеної категорії можна вважати і зростання на 9,4% армію непрацюючих і не учнів підлітків, доставлених в міліцію за різними підставами².

Крім того, продовжує залишатися високою кримінальна активність дітей у віці до 14 років: у 2009 році кількість підлітків, які вчинили суспільно небезпечні діяння, по яких кримінальні справи були припинені або в їх порушення було відмовлено у зв'язку з досягненням віку притягнення до кримінальної відповідальності, склало 106,2 тис. Слід зазначити, що за вироками судів не всі неповнолітні правопорушники засуджуються до позбавлення волі, ця міра покарання застосовується не більше ніж до 50% даної категорії злочинців. За останні шість років кількість неповнолітніх засуджених до позбавлення волі зросла в 1,5 рази, рецидивна злочинність серед неповнолітніх за той же період зросло більш ніж в 3,5 рази³.

Доцільно зауважити, що особливий інтерес представляють дані про рівень освіти неповнолітніх правопорушників, які відбували покарання у сімох виховних колоніях України. З загальної кількості обстежених (4503 засуджених) 68,1% не мають обов'язкової загальної освіти, причому в деяких регіонах ця цифра значно вище середніх показників. Так, у Ковельській виховній колонії Волинській області кількість неповнолітніх правопорушників, за офіційними даними «Асоціації захисту прав молоді Волині» було проведено опитування 128 осіб в період з 12 по 26 листопада 2008 року, за результатами якого встановлено, що респонденти виховного закладу розподілилися - за освітою: середня спеціальна – 12.2%; повна середня – 32.5% ; неповна середня – 52.0%; початкова – 3.3%⁴.

На наш погляд, ці цифри свідчать в цілому про низький рівень загальної освіти неповнолітніх що відбувають покарання в пенітенціарних установах. Зрозуміло, що в цій ситуації (з метою вирівнювання засуджених за рівнем загальної освіти як обов'язкова умова їх подальшого професійного росту) загальноосвітні школи у виховних колоніях не тільки повинні бути збережені, але й організаційно і методично посилені, з метою виконання надзвичайно важливого завдання з ресоціалізації неповнолітніх правопорушників.

На наш погляд, вивчення сучасних проблем організації загального та професійної освіти засуджених що відбувають покарання в пенітенціарних установах не може обмежуватися яким-небудь одним рівнем проблем - соціологічних, економічних, правових або фінансових, психологічними або педагогічними. В основу наукового аналізу ситуації повинен бути покладений принцип системного підходу.

Варто зауважити, що реалізація конституційного права громадян на отримання повної середньої чи професійної освіти в умовах виправних установ для більшості засуджених сьогодні проблематична в силу ряду причин.

¹ Червоненко Г. О. Актуальні питання протидії злочинності неповнолітніх/ Г.О. Червоненко//Протидія злочинності неповнолітніх: досвід та сучасні проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 квітня 2010 року).- Кіровоград: Кіровоградський юридичний інститут ХНУВС, 2010.-214с.

² Федосова О. В. Сучасний стан та тенденції злочинності неповнолітніх в Україні / О. В. Федосова // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ . - 2013. - № 4. - С. 101-109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnuvs_2013_4_15.pdf

³ Батиргарєєва В. С. До питання визначення кримінологічних засад боротьби з рецидивною злочинністю в Україні // Правова політика Української держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 70-річчю Прикарпатськ. нац. ун-ту ім. В. Стефаника. – Т. 2 (19-20 лютого 2010 р.). – Івано-Франківськ: Прикарпатськ. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2010. – С. 102-105.

⁴ Доступ до правових знань у Ковельській виховній колонії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrprison.org.ua/articles/1233466403>

По-перше, засуджені мають вкрай низький рівень базової загальної середньої освіти (9 класів і менше 52%), що не дозволить їм перейти до наступного щабля їх професійного зростання.

По-друге, відсутність бажання продовжувати отримувати повну загальну середню освіту та професійно-технічну освіту (37 %).

Зауважимо, що загальна чисельність осіб в установах пенітенціарної служби станом на 01.07.2014 склала 107 110 осіб. Ці дані наведено без урахування осіб, які утримуються в установах системи в АР Крим, т. к. статистичні відомості звідти вже не надходять¹. З них 13% мають початкову загальну освіту (до 9 класів), 30,2% - базову загальну середню освіту (9 класів), 52,5% засуджених встигли отримати повну загальну середню освіту (11 класів), а 13,5% з них вже мають професійно-технічну освіту, лише у 2,1% засуджених - вища освіта, залишилися 2,2% припадає на психічно неповноцінних і безграмотних.

Таким чином, потенційних претендентів на отримання середньої професійної освіти - 39% з числа засуджених, які перебувають у пенітенціарних установах. Однак, як показують результати анкетного опитування, не всі з них хотіли б підвищити свій професійний рівень. На жаль, таких охочих виявилось дуже мало - 7,1% від числа засуджених, які мають повну загальну середню освіту і не мають професійно-технічної освіти, що складає 2,8% від числа засуджених, які відбувають покарання в пенітенціарних установах.

Варто зауважити, що завдання підвищення загальнокультурного, освітнього рівня засуджених ускладнюється ще однією обставиною. Порівняльний аналіз статистичних даних показує, що засуджені, які відбувають покарання в колоніях суворого режиму і бажають продовжити свою професійну освіту порівняно з засудженими, які утримуються в колоніях загального режиму, старші на 10 років. Якщо в колонії загального режиму вік цієї групи осіб 21-25 років, то в колонії суворого режиму - 31-35 років.

Цю відмінність, на наш погляд, можна пояснити тим, що в колоніях загального режиму відбувають покарання більш молоде покоління, яке виросло в період становлення незалежної України. Воно намагалося заробляти гроші не за рахунок своєї професійної кваліфікації, а використовуючи фінансово-правову нестабільність існуючих ринкових відносин, в більшості випадків його тіншових сторін. Жити таким чином, на їх думку, можна і без освіти. Багато хто з них, як показало наше опитування засуджених, бажають працювати після звільнення в комерційних структурах менеджерами, брокерами, фермерами і т.д., не вважають для себе необхідним отримати яку-небудь професію, підвищити свій освітній і культурний рівень².

Доцільно зазначити, що засуджені, які відбувають покарання в колоніях суворого режиму, ставляться більш серйозно до свого професійного рівня освіти в силу більшого життєвого досвіду, усвідомлення сучасної соціально - економічної ситуації та свого місця в суспільстві.

Відмова підлітків ще на свободі від відвідування загальноосвітньої школи і як одна з причин омолодження підліткової злочинності такі наслідки такого високого відсотка малограмотних вихованців колоній.

Проте, трудові навички за вже наявними професіями, отримані засудженими до позбавлення волі або в колоніях, при розподілі їх по установах для виконання покарання, на жаль, не враховуються. Включення засудженого в трудовий процес, реалізована можливість продовження його освіти за обраною раніше спеціальністю - це і психологічна підтримка, і схвалення, і задоволення від усвідомлення своєї необхідності, це і впевненість

¹ Тюремная система Украины: итоги полугодия Александр Букалов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrprison.org.ua/statistics/140938063>

² Батюк О. В. Теорія і практика використання спеціальних знань та техніко-криміналістичне забезпечення розслідування окремих видів злочинів вчинених в пенітенціарних закладах : монографія / О. В. Батюк. – Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. – 320 с.

у поверненні. Безумовно, використання вже наявного загального і професійного рівня у засуджених - одна з основних завдань на шляху їх соціокультурної ресоціалізації.

За даними дослідження, серед засуджених, які відбувають покарання в колоніях загального режиму, які мають неповну середню освіту і професійно-технічну підготовку, тільки 14,8% використовуються за фахом, отриманої до засудження. А серед осіб, які мають повну середню освіту та професійно-технічну освіту, лише 14,4% затребувані в трудовій діяльності за наявною у них спеціальністю. З числа засуджених з вищою освітою працюють в колонії за спеціальністю всього 18%. Аналогічна інформація про працевлаштування за раніше отриманими спеціальностями засуджених, які перебувають в колоніях суворого режиму¹.

Не можна не відзначити позитивну тенденцію: як видно з наведених даних, відсоток надання роботи за отриманою раніше спеціальністю вище у осіб, що мають вищу освіту - фахівці потрібні скрізь, що цілком закономірно.

У той же час держава, надаючи засудженим можливість отримати іншу, нову професію, часом другу, третю і навіть четверту, причому безкоштовно, створює умови для перетворення засудженого під всебічно розвинену гармонійну особистість з високим рівнем професійної освіти по ряду професій. Для держави це дорого, але, організовуючи систему освіти у виправних установах таким чином, воно дає засудженим шанс обрати для себе шлях швидкої ресоціалізації.

Одним з головних об'єктів вдосконалення процесу освіти є учень суб'єкт - сам засуджений, його індивідуально-психологічні особливості.

На особистісному рівні нами було проведено психологічне тестування 200 засуджених (за випадковою вибіркою), які перебувають у колоніях загального і суворого режимів. Використаний нами малюнковий тест, що дозволяв на несвідомому рівні визначити психологічну спрямованість особистості на реалізацію своїх потенційних здібностей у різних видах діяльності, тобто виявляє збіг психофізіологічних можливостей засуджених з їх професійними потребами. За результатами цього тестування, було виділено шість типів індивідуально-типологічних відмінностей за характером, активністю і відношенням до роботи, в тому числі і професійної. З них до «домінуючого» типу можна віднести 25,4% засуджених, до «відповідальним виконавцям» - 9,2%, «тривожно-недовірливим» - 16,2%, до «раціонального» типу - 12,7%, до «інтуїтивного» 14,5% і до «творчого» - 22,0%.

За характером відношення до роботи, професійної активності і, насамперед, з бажанням продовжити своє професійну освіту виявлено наступне: переважає «домінуючий» тип - 64% засуджених, з них 14% не мають професії; на другому місці - «раціональний» - 59%, з них не мають професії - 23%; на третьому - «тривожно-недовірливий» - 57%, з цієї кількості 38% засуджених не мають професії; на четвертому - «інтуїтивний» - 56%, без професії - 14%; на п'ятому - «відповідальний виконавець» - 44%, всі засуджені цього типу мають професію; і на шостому - «творчий» - 42%, з них 19% не мають професії.

Домінуючий тип - потенційні керівники і вони не прагнуть набути робочу спеціальність, більшість з них хочуть отримати вищу освіту і працювати в комерційних структурах (мати свою справу, бути менеджером, брокером, фермером тощо). Серед засуджених цього типу, як показав аналіз, 50% хочуть отримати іншу професію.

Раціональний тип - засуджені цього типу орієнтовані на сучасні соціально-економічні умови життя, хочуть отримати таку професію, на яку в даний час є попит (спеціальності для роботи в комерційній структурі, програмісти ЕОМ, водії тощо) - з цих засуджених 36% бажають отримати другу професію.

¹ Батюк О. В. Дослідження причин вчинення злочинів у місцях позбавлення волі / О. В. Батюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Вип. 12. Ч. 2. – Ужгород : Поліграфцентр „Ліра”, 2009. – С. 345-350.

Тривожно-недовірливий тип - ті засуджені, які не мають професії, прагнуть отримати хоча б якусь, щоб мати засоби до існування, а ті з них, у кого вже є професія (в більшості випадків не одна), хотіли б на всяк випадок придбати ще, так як представники цього типу легко можуть змінити як місце роботи, так і спеціальність (яку спеціальність вони хочуть отримати, вони, як правило, не знають). Додаткову професію не проти отримати 19% засуджених цього типу.

Інтуїтивний тип - відмінно розуміють, що, не маючи професії або маючи ту, на яку в даний час немає попиту, прожити досить складно, тому прагнуть одержати кон'юнктурну спеціальність (буде змінюватися попит - будуть міняти професію). Серед них 42% хочуть поміняти професію.

Тип «відповідальний виконавець» - складають ті, які якісно і відповідально виконують свою роботу, рідко змінюють напрямок обраної професії, хочуть підвищувати свою кваліфікацію та освітній рівень. Серед тих, хто виявив бажання отримати професійну освіту (44%), немає жодного, хто не мав би професії.

Творчий тип - складають особи, які володіють творчими, художніми чи іншими здібностями. Прагнуть підвищити свою кваліфікацію чи одержати освіту, що відповідає їх здібностям. Серед них 23% хочуть підвищити освітній рівень.

Результати психологічного тестування підтвердили дані анкетування засуджених, їх усвідомлених відповідей про свої професійні потреби, а також статистичних показників інформації, отриманої з п'яти регіонів західної України. Однак слід враховувати, що виявлені типологічні особливості проявляються в осіб досить адаптованих, бажаючих стати законослухняними. В іншому випадку, індивідуальні особливості можуть бути реалізовані антисоціальним, неприйнятним шляхом, включаючи злочинний, що може призвести до рецидиву. У зв'язку з цим кількість засуджених, що володіють потенційними можливостями реально отримати освіту, буде значно менша.

За результатами проведеного дослідження та вивчення практики загальної та професійної освіти і навчання можна зробити наступні висновки.

Середній відсоток засуджених в чоловічих виправних колоніях (за випадковою вибіркою) - потенційних претендентів на отримання середньої професійної освіти, які мають повну загальну середню освіту і не мають професійно-технічної освіти, - на сьогоднішній день 2,8% у колоніях загального режиму і 9,2% в колоніях суворого режиму. Цей показник дозволяє прогнозувати число можливих учнів професійних училищ чи інших освітніх закладів, центрів при виправних установах для всього чоловічого контингенту засуджених, які відбувають покарання в колоніях загального і суворого режимів.

Зміна соціально-економічної ситуації в країні негативно відобразилася на загальноосвітньому і професійному рівні засуджених і, в цілому, привело до деформації раніше організованого професійного навчання в місцях позбавлення волі. Дослідження показало низький загальноосвітній і професійний рівень засуджених, які відбувають покарання в колоніях різних режимів. Процес зміни цього рівня необхідно постійно аналізувати і враховувати в роботі. В колоніях загального режиму зростає кількість засуджених, які не мали до позбавлення волі професії і постійної роботи.

Незатребуваність адміністрацією колоній професій, отриманих засудженими до позбавлення волі, призводить до втрати засудженими професійних навичок і природного зниження їх кваліфікації.

Правові норми, що стосуються реалізації права засуджених, які перебувають у місцях позбавлення волі, на одержання професійної освіти, носять декларативний характер, оскільки вони потенційно не можуть регулювати і забезпечувати освітній процес засуджених в колоніях.

Відсутність у виправних установах умов для підвищення рівня загальної освіти, а також отримання професії, необхідної у відкритому суспільстві, призводить до виникнення

нових соціально-психологічних проблем у засуджених, ускладнюючи процес їх ресоціалізації.

Складнощі з отриманням необхідного досить високого рівня професіоналізму для роботи в ринкових умовах призводять до того, що за якістю робочої сили колишні засуджені не є конкурентно спроможними на ринку праці, що ускладнює для них пошуки засобів до існування і є однією з причин злочинного поведінки і рецидиву.

Можна констатувати, що зростає кількість злочинців, які не бажають реалізувати своє право на здобуття загальної та професійної освіти. Емпіричні дані виявили або відсутність потреби у професійному зростанні та освіті, або занижені професійні потреби: близько 25% засуджених з тих, хто хоче вчитися, бажають отримати не вище початкового професійної освіти. Таку можливість поки надають виправні установи і притому безкоштовно.

Зауважимо, що від 30 до 50% засуджених, які бажають вчитися, не змогли б, як їм вважається зараз, оплачувати отримання середньої та вищої професійної освіти. Проте в даний час відсутні правові гарантії, які забезпечують їм це право в умовах ВК.

Для надання засудженим можливості здобуття середньої професійної освіти необхідно організаційно і методично змінити освітній процес у професійних училищах колоній, що спричинить додаткові витрати.

На наш погляд, існуюча форма статистичного звіту про організацію і рівні загальної і професійної освіти засуджених на сьогоднішній день не дає необхідної картини для пошуку і впровадження механізму вдосконалення освітнього процесу у пенітенціарних установах.

При розробці прогнозу кількості засуджених, які відбувають покарання в колоніях, за рівнем освіти на наступні роки необхідно враховувати дискретний характер тенденції розвитку злочинності, не завжди піддається логічному аналізу. Крім того, в сукупності безлічі різноманітних чинників, які враховуються при використанні статистичних методів обробки емпіричного матеріалу, із збільшенням кількості введених параметрів можлива зміна функціональної залежності від лінійної до експоненційної, що може внести значну похибку при короткостроковому прогнозі. Тому метод екстраполяції для прогнозу зміни рівня освіти засуджених буде давати тим більшу похибку, ніж на менший термін цей прогноз складатиметься.

Як висновок зазначимо, що виявлене дослідженням стану освіти у злочинців, позбавлених волі, співвідношення у використанні їх рівня освіти в реальній дійсності має не тільки економічне, але й велике виховне значення для процесу виправлення злочинців. Очевидно, що швидке їх включення у продуктивну працю, успішна діяльність за отриманою раніше професією, можливість утвердити себе в більш продуктивній праці при використанні наявних професійних даних, отримати більш високий зарібок у стінах виправного закладу створюють більший психологічний комфорт і суттєво впливають на ефективність процесу виправлення злочинців.

На наш погляд, необхідно суттєво поліпшити процес диференціації, відбору засуджених при визначенні конкретних колоній для відбування ними покарання з урахуванням рівня загальної освіти та їх професійної підготовки.

Якщо в цій ситуації продовжиться процес ліквідації освітніх установ - шкіл і професійних училищ - і пошириться у виховні колонії, наше суспільство буде вирощувати у виправних установах малограмотну, професійно непридатну армію потенційних рецидивістів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України "Про освіту" : від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

2. Проблеми забезпечення прав засуджених у кримінально-виконавчій системі України. / В.А. Бадира, О.П. Букалов, А.П. Гель, М.В. романов, І.С. Яковець; За загальною редакцією Є.Ю. Захарова. Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2011. – С.212.
3. Наказ № 691/897/5 від 10.06.2014р. «Про затвердження Порядку організації навчання у загальноосвітніх навчальних закладах при виправних колоніях та слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0629-14>
4. Стефанов С.О. Організаційно-правові проблеми трудової зайнятості засуджених у місцях позбавлення волі автореф. дис. Одеса. – 2002 – 17с.
5. Зозуля Є. В. Криміногенна ситуація в Україні в період становлення і розвитку незалежної держави / Є. В. Зозуля // «Наука. Релігія. Суспільство» № 1'2010 – С.93-98.
6. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання: Навчальний посібник / Н.Ю.Максимова, Л.А.Мороз, Л.І.Мороз, С.І.Яковенко. За ред. С.І.Яковенка; – К.: КЮІ КНУВС, 2015.— 200 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://5fan.ru/wievjob.php?id>
7. Червоненко Г. О. Актуальні питання протидії злочинності неповнолітніх/ Г.О. Червоненко//Протидія злочинності неповнолітніх: досвід та сучасні проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 квітня 2010 року).- Кіровоград: Кіровоградський юридичний інститут ХНУВС, 2010.-214с.
8. Федосова О. В. Сучасний стан та тенденції злочинності неповнолітніх в Україні / О. В. Федосова // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ . - 2013. - № 4. - С. 101-109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnuvs_2013_4_15.pdf
9. Батиргареева В. С. До питання визначення кримінологічних засад боротьби з рецидивною злочинністю в Україні // Правова політика Української держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 70-річчю Прикарпатськ. нац. ун-ту ім. В. Стефаника. – Т. 2 (19-20 лютого 2010 р.). – Івано-Франківськ: Прикарпатськ. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2010. – С. 102-105.
10. Доступ до правових знань у Ковельській виховній колонії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrprison.org.ua/articles/1233466403>
11. Тюремна система України: итоги полугодия Александр Букалов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrprison.org.ua/statistics/1409938063>
12. Батюк О. В. Теорія і практика використання спеціальних знань та техніко-криміналістичне забезпечення розслідування окремих видів злочинів вчинених в пенітенціарних закладах : монографія / О. В. Батюк. – Луцьк, ПП Іванюк В.П., 2013. – 320 с.
13. Батюк О. В. Дослідження причин вчинення злочинів у місцях позбавлення волі / О. В. Батюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Вип. 12. Ч. 2. – Ужгород : Поліграфцентр „Ліра”, 2009. – С. 345-350.

CHARACTERISTICS OF GENERAL AND PROFESSIONAL EDUCATION OF CONVICTS AS THE BASIS OF THEIR SOCIO-CULTURAL RESOCIALIZATION

S. CHERNETA

Statement of the problem. Sociocultural problems of modern Ukrainian society quite significantly affect particular human contingent of criminals who are in prison. Some of them feel the need to exercise your constitutional right to education, others do not wish to continue it.

What is the current situation in education of convicts, their level of education, as a lot of persons deprived of liberty who wish to continue their education and speciality, many of those who stayed in their development? By answering these and other questions, we will try to identify

ways of improving the system of education in places of deprivation of liberty for the purpose of more successful socio-cultural resocialization of prisoners.

It is worth noting that the right to education under article 53 of the Constitution, in respect of convicted persons is realized through the norms of articles 125 and 126 of KVN of Ukraine, which stipulate that in the colonies in accordance with the laws of Ukraine "On education" and "On General secondary education" for convicted ensures accessible and free of obtaining secondary education.

Convicts wishing to improve their educational level, regardless of age, the conditions for self-education, are provided training in secondary schools of the colonies, which are created by local Executive authorities and bodies of local self-government in accordance with the needs and provided the necessary logistical and scientific-methodological basis of the teaching staff in the manner prescribed by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

General and vocational education is the Foundation of any civilized society. In the preamble of the law of Ukraine "On education" (1991) Education is the basis of intellectual, cultural, spiritual, social, economic development of society and the state. The purpose of education is the comprehensive development of man as an individual and the highest values of society, the development of her talents and mental and physical abilities, education of high moral qualities, the formation of citizens capable of conscious social choice, the enrichment on that basis of the intellectual, artistic and cultural potential of the people, improve the educational level of the people, providing the national economy with qualified specialists. Education in Ukraine is based on principles of humanism, democracy, national consciousness, mutual respect between Nations and peoples.. it is Clear that the purpose of development of society, the state shall promote the educational level of each of its members, because "education is the means by which society continually reproduces the conditions of its own existence" [1].

It is necessary to agree with the learned lawyers of Kharkov national University Law Academy named after Yaroslav the Wise, ensure that the education of persons in detention is not interrupted and did not tolerate the intervention appropriate to their legal status and the need to treat them without much restriction, and the importance for all prisoners to have access to education, as noted in recommendation no. R (89) 12 of the Committee of Ministers to States parties regarding the education in prisons and in the rules and 28.3 35.2 European prison rules. The relevant provisions on the education of persons in detention, may include activities that create the opportunity to pass the exams [2].

Nativelylike unfortunately, we can state that the modern state of the Ukrainian education system has reached a limit beyond which it becomes a destabilizing factor in the development of the state, more devastating than economic condition.

Without a thorough analysis of the current education level of a certain category of the population (the offender, the offender, who was convicted), which negatively affects the level of culture and education in society, it is difficult to determine the strategy of the government in achieving global or at least European level of education.

It is worth noticing that one of taken ostatney time normative-legal acts regulating the education of persons in penal institutions, is "the Order of learning in secondary schools in prisons and detention centres belonging to the sphere of management The state penitentiary service of Ukraine" approved by joint Order of the Ministry of education and science of Ukraine and the Ministry of justice of Ukraine dated 10.06.2014, No. 691/897/5 [3].

In our opinion, the level of education of convicts in penitentiary institutions is determined by:

- first, the level of education received by persons before conviction;
- secondly, the level of General and vocational education, which is a correctional institution may organize and provide the convict;
- thirdly, the need of a convict in raising the level of their education;
- fourthly, the specific requirements of the sociocultural environment in prisons.

With the aim of improving the organization of the system of General and vocational education and training (training) convicts had to study the existing differences in the level and quality of General and professional education of convicts.

According to the census of convicts since 1970 (after the adoption of the Law on compulsory General secondary education) and 1989 there was a trend of constant growth in their educational level, which was a natural reflection of the state policy of that period in the field of education of the population [4].

Note that quite interesting was the statistics of the period of formation of the Ukrainian state, in the period from 1991 to 1996 the number of persons sentenced to imprisonment (persons of school age who never studied and did not work) has increased in absolute terms by 2.5 times compared with 1978-1990. The distribution by years of the total number of juvenile offenders who were not working nor studying, the following: 1991 - 23,1%, in 1992 to 27.7%, 1993 - 34,5%, 1994 - the 38.2% in 1995 to 40.1% in 1996 to 40.6%, out of which one third had not received basic General (9 classes) education [5].

As can be seen from an objective figures in these years the absolute number of categories of convicted juveniles who never studied and did not work, has steadily increased. Of course, the path of intellectual development of a man long and hard, and material rewards are not always instant, so other minors are faster ways to make money, but unfortunately, bypassing the law.

According to the official statistics law enforcement bodies of Ukraine, in the first half of 2000 the number of juveniles serving sentences in young offenders ' institutions were not working nor studying, that is, without any occupation, amounted to 48.5%. Of all the students of the colonies 24.4 per cent had at the time of conviction only a primary education, a 50.2% - basic, 19,0% secondary (full) General education, and 5.7% secondary professional and only 0.7% higher [6].

Quite interesting was the statistics of juvenile offenders in the period from 2009 – 2014, which are detailed in Table 1.

Table 1.

The number of Teens who are registered in the divisions of criminal militia on Affairs of minors of the bodies of internal Affairs of Ukraine in 2009-2014

Category of minors	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Just	39806	37014	34558	47291	56945	53846
At the age of 3 11 to 14 years	9726	8363	7093	8999	1702	1544
At the age from 14 till 18 years	23804	23711	22108	36243	24391	22537
Pupils	15582	14848	13639	23652	15670	15233
Vocational school students	6499	6069	5127	7648	7591	6987
Not working, not studying	10026	9289	8676	11089	9227	7775
Have one parent	10373	9976	8817	11917	11903	10956
't have parents	879	854	754	1145	1267	1215
Are in orphanages, boarding schools	1032	998	883	1650	1690	1703
Girls	3155	2828	2621	4001	4068	3746

From the analysis of the data from the table we can conclude that every fourth juvenile offender - a student of the school, and every fifth - never studied and did not work. Note that in the period from 2009 to 2014 the number of underage students who participated in the crimes, increased by 7.3%. In the near future we can expect even more significant growth of this indicator, as 54.1% (371,6 to 572,7 thousand) increased the number of students of secondary schools and 50.5% (162,8 to 245,1 million) - other educational institutions, delivered in the bodies of internal Affairs for illegal activity. Moreover, 49.3 thousand juveniles in 2014 in the bodies of internal Affairs, did not have even primary education [7].

It is disturbing to note that over the last three years the number of minors are not employed and not enrolled parties crimes increased by 2.0%. Reserve criminals of this category can be considered and an increase of 9.4% army broken, and not adolescent pupils, delivered to the police for various reasons [8].

In addition, continues to be a high criminal activity of children under the age of 14 years: in 2009, the number of Teens who have committed socially dangerous acts for which criminal proceedings were terminated or their institution was denied due to reaching the age of criminal responsibility, has reached 106.2 thousand It should be noted that the sentences of the courts, not all juvenile offenders are sentenced to imprisonment, the penalty shall be applied not more than 50% of this category of criminals. Over the past six years the number of minors sentenced to deprivation of freedom has increased in 1,5 times, recidivism among juveniles during the same period grew by more than 3.5 times [9].

It is advisable to note that of particular interest are data on the level of education of juvenile offenders serving their sentences in seven young offenders ' institutions of Ukraine. Of the total number surveyed (4503 convicted) 68.1% of non-compulsory General education, and in some regions this figure is significantly above average. So, in Kovel educational colonies of the Volyn region, the number of juvenile offenders, according to official data, "Association for the protection of young people of Volyn" conducted a survey of 128 people in the period from 12 to 26 November 2008, the results of which established that the respondents educational institutions were divided by education: secondary special – 12.2%; complete secondary 32.5% ; incomplete secondary – 52.0%; initial – 3.3% [10].

In our opinion, these figures illustrate in General the low level of General education of minors serving sentences in penal institutions. It is clear that in this situation (for the purpose of alignment of prisoners by level of General education as a prerequisite for their further professional growth) secondary schools in juvenile correctional facilities should not only be preserved, but also organizationally and methodically reinforced, with the aim of fulfilling an extremely important task for reintegration of juvenile offenders.

In our opinion, the study of modern problems of organization of General and professional education of convicts serving sentences in penal institutions cannot be limited to any one level of problems - social, economic, legal, or financial, psychological, or pedagogical. The basis of scientific analysis of the situation must be based on the principle of system approach.

It is worth noting that the constitutional right to upper secondary or vocational education in correctional institutions for most prisoners today is problematic due to a number of reasons.

First, prisoners have a very low level of basic secondary education (9 grades and less than 52%) that will not allow them to go on to the next stage of their professional growth.

Secondly, the lack of desire to continue to receive complete General secondary education and technical and vocational education (37 %).

Note that the total number of persons in institutions of the penitentiary service as of 01.07.2014 was 107 110 people. These data do not include persons held in institutions of the system in the Autonomous Republic of Crimea, as statistical information, then do not . Of these, 13% have an elementary General education (9 classes), 30.2% of basic secondary education (9 grades), 52,5% of prisoners managed to obtain a complete secondary education (11 classes), and 13.5 percent of them already have vocational education, only 2.1% of the detainees in higher education remained at 2.2% are mentally deficient and ignorant.

Thus, the potential of applicants for the secondary professional education - 39% of the number of prisoners held in penal institutions. However, as the results of the survey, not all of them would like to improve their professional level. Unfortunately, such people have very little or 7.1% of the number of convicts who have completed their secondary education and do not have a professional education that is 2.8% of the number of prisoners serving sentences in penal institutions.

It is worth noting that the task of raising the General cultural and educational level of prisoners is complicated by another factor. Comparative analysis of statistical data shows that prisoners who serve their sentence in strict regime colonies and willing to continue their professional education compared with prisoners who are detained in colonies of General regime, 10 years older. If in colony age of this group 21-25 years, in the colony - 31-35 years.

This distinction, in our opinion, can be explained by the fact that in prison serving sentences of more than the younger generation that grew up during the formation of an independent Ukraine. It tried to earn money through their skills, and using financial and legal instability of the existing market relations, in most cases its shadow sides. To live thus, in their view, and without education. Many of them, as shown by our survey of prisoners wishing to work after retirement in commercial structures managers, brokers, farmers, etc., do not consider as necessary to obtain any profession, to improve their educational and cultural level [11].

It is worth noting that the convicts who are serving a sentence in strict regime colonies are more serious about their professional level education because of more life experience, awareness of current socio - economic situation and their place in society.

Refusal Teens still at large from attending a public school and as one of the causes of rejuvenation of juvenile delinquency such are the consequences of such a high percentage of illiterate inmates of the colonies.

However, labor skills for existing professions, received condemned to imprisonment or in the colonies, with their establishments for execution of punishment, unfortunately, not taken into account. The inclusion of the convict labour process, the possibility of continuing training in previously chosen specialty is psychological support, and approval, and pleasure from the awareness of his need, it and confidence in return. Of course, the use of existing General and professional level from the prisoners is one of the main challenges to achieve their socio-cultural reintegration.

According to a study among prisoners serving sentences in prison who have incomplete secondary education and vocational training, only 14.8% of use specialty received prior to judgment. And among individuals who have complete secondary education and vocational education, only 14.4% in demand in the labour market in their existing profession. From the number of prisoners with higher education work in the colony specialty only 18%. Similar information on employment by previously obtained specialties convicts in the colony [12].

It should be noted a positive trend: as can be seen from the above data, the percentage of the work with previously obtained a degree higher among persons with higher education - we need them everywhere, which is quite natural.

At the same time, the state, giving the convicted the opportunity to get another, a new profession, time, second, third and even fourth, free of charge, creates the conditions for the transformation of the convict into a fully rounded harmonious personality with a high level of professional training in several professions. For the state it's expensive, but by organizing the system of education in correctional institutions thus, it gives convicts a chance to choose a path of rapid re-socialization.

One of the main objects of improving the process of education is the student, the subject - convict himself, his individual psychological characteristics.

On a personal level, we carried out psychological testing 200 convicts (the random sample) that are found in colonies of General and strict modes. We used Milankovi the test on an unconscious level to determine the psychological orientation of the personality on the realization of their potential abilities in various activities, i.e., detects a coincidence psychophysiological possibilities of prisoners with their professional needs. The results of this testing identified six types of individual-typological differences in character, activity and attitude to work, including professional. Of them to the "dominant" type can be attributed to 25.4% of prisoners, "those who are in charge" - 9,2%, "alarmingly-hypochondriac" - 16,2%, the "rational" type of 12.7%, to the "intuitive" to 14.5% and "creative" - 22,0%.

By the nature of the relationship to work, professional activity and, above all, with the desire to continue their professional education revealed the following: dominated by the "dominant type - 64% of prisoners, of which 14% have no profession; second place - "rational" - 59% of them do not have a profession - 23%; the third is the "alarmingly-hypochondriac" - 57%, of this amount, 38% of prisoners do not have the profession; on the fourth or "intuitive" - 56%, without profession - 14%; on the fifth - "responsible officer" - 44%, all convicted of this type have a profession; and the sixth is "creative" - 42%, 19% do not have a profession.

The dominating type - potential leaders and they do not seek to acquire job qualifications, most of them want to pursue higher education and work in commercial structures (to have your own business, be a Manager, broker, farmer, etc). Among the prisoners of this type, as shown by the analysis, 50% want to get another profession.

The rational type is convicted of this type is focused on the current socio-economic conditions of life, want to get a profession that currently there is a demand (degree to work in the commercial structure, computer programmers, drivers, etc) - of these convicts 36% wanting to get a second profession.

Disturbing-hypochondriac type - those convicts who have no profession, aim to get at least some to have a livelihood, and those who already have a profession (in most cases not one), would in any case have to buy another, as representatives of this type can easily change the place of work and profession (what specialty they want, they usually don't know). Additional profession do not mind getting 19% of prisoners are of this type.

The intuitive type is well aware that, without a qualification or having that to which there is currently no demand, to live is difficult, therefore, seek to obtain market specialty (will change in demand will change the profession). Among them, 42% want to change profession.

Type "responsible officer" - are those that efficiently and responsibly perform their work, rarely change the direction of your chosen profession, want to improve their skills and educational level. Among those who expressed a desire to receive professional education (44%), there is no one who would not have a profession.

Creative type - are persons who possess creative, artistic or other abilities. Strive to improve their skills or get an education corresponding to their abilities. Among them, 23% want to increase the educational level [13].

The results of psychological testing confirmed the data of the survey of prisoners, their conscious responses about their professional needs, as well as statistical indicators of the information obtained from the five regions of Western Ukraine. Note, however, revealed that typological features are manifested in individuals sufficiently adapted wishing to become law-abiding. Otherwise, the individual features can be implemented antisocial, unacceptable way, including criminal, which may lead to relapse. In this regard, the number of prisoners with potential to really get an education, will be much less.

According to the results of research and study of the practice of General and vocational education and training can make the following conclusions.

The average percentage of male convicts in correctional colonies (random sample) - potential bidders for the secondary professional education who have completed their secondary education and do not have professional training, - today, 2.8% in colonies of General regime and 9.2% in colonies of strict regime. This indicator allows to predict the number of potential students of vocational schools or other educational establishments, centres within correctional institutions for the entire male contingent of convicts serving sentences in colonies of General and strict modes.

The change in the socio-economic situation in the country had a negative impact on the educational and professional level of prisoners and, in General, led to the deformation of the previously organized vocational training in prison. The study showed low educational and professional level of prisoners serving sentences in penal colonies of different modes. The process of change at this level must analyze and take into account in the work. In colonies of

General regime, a growing number of prisoners who were not sentenced to imprisonment profession and a permanent job.

The lack of need for the administration of the colonies professions, get convicted to deprivation of freedom, leads to loss of convicts professional skills and reduce their natural qualifications.

Legal standards regarding the realization of the right of prisoners held in places of deprivation of liberty, to receive vocational education, are declarative, as they potentially can't regulate and ensure the educational process of convicts in the colonies.

The lack of correctional facilities conditions for increasing the level of General education and professional qualification that is necessary in an open society, leads to the emergence of new socio-psychological problems of prisoners, complicating the process of their resocialization.

The difficulty of obtaining required quite a high level of professionalism to work in market conditions lead to the fact that the quality of the labour force ex-convicts are not competitive in the labour market, making it difficult for them to seek their livelihood and is one of the causes of criminal behavior and relapse.

It can be stated that a growing number of criminals who do not wish to exercise their right to receive General and vocational education. Empirical evidence revealed or the lack of need for professional growth and education, or low professional needs: about 25% of prisoners who are willing to learn, willing to get no higher than primary education . Such an opportunity until provide correctional institution and free.

Note that from 30 to 50% of prisoners who wish to study, would not, as they are considered now to pay to obtain secondary and higher professional education. Currently, however, there are no legal guarantees that gives them this right in terms of the VC.

To provide the convicted the opportunity to receive secondary professional education is necessary organizationally and methodically change the educational process in vocational schools of the colonies, which would entail additional costs.

In our opinion, the existing form of a statistical report on the organization and level of General and professional education of convicts to date does not give the required pattern to search for and introduction of the mechanism of improvement of educational process in penal institutions.

When developing the forecast of the number of prisoners serving sentences in penal colonies, by level of education in subsequent years it is necessary to consider the discrete nature of the development trends of crime, are not always amenable to logical analysis. In addition, the combination of many different factors taken into account in the use of statistical methods of processing of the empirical material with increasing number of input parameters may change the functional dependence from linear to expediency that may introduce significant error in the short-term forecast. Therefore, extrapolation to predict changes in the level of education in prisons will give a greater error than for a shorter period this prediction will be.

As a conclusion we note that the identified research on the status of education in the criminals deprived of their liberty, the ratio to use their education in reality is not only of economic but also of great educational value to the process of correcting criminals. Obviously, their rapid inclusion in productive work, successful activity on the previously obtained profession, the opportunity to become more productive work when using existing professional data, to get higher earnings in the walls of correctional facilities create greater psychological comfort and significantly affect the efficiency of the process of correction of criminals.

In our opinion, it is necessary to significantly improve the process of differentiation, selection of prisoners for a specific colonies to serve their punishment according to the level of General education and vocational training.

If this situation continues the process of eliminating educational institutions like schools and vocational schools - and will spread in the colony, our society will grow in correctional institutions uneducated, professionally the army of potential repeat offenders.

REFERENCE:

1. The law of Ukraine "On education" from 23.05.1991 No. 1060-XII [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
2. The rights of convicts in penitentiary system of Ukraine. / W. A. Badiru, P. A. Bukalov, P. A. Gel, M. V. Romanov, I. S. Yakovets; under the General editorship There.Yu. Zakharova. The Kharkiv human rights group. – Kharkiv: human Rights, 2011. – S. 212.
3. Order No. 691/897/5 from 10.06.2014 G. "On approval of the Procedure for the organization of teaching in secondary schools in prisons and detention centres belonging to the sphere of management of the Public penitentiary service of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0629-14>
4. Stefanov S. A. Organizational and legal problems of employment of prisoners in places of deprivation of liberty]. dis. Odessa. – 2002 – 17c.
5. The Cuckoo Is. V. the Crime situation in Ukraine in the period of formation and development of independent States/. V. Zozulya // Science. Religion. Society" No. 1'2010 – P. 93-98.
6. Juvenile delinquency: causes, consequences and ways of prevention: a manual / N. Y. Maksimova, L. A. Moroz, L. I. Moroz, S. I. Yakovenko. Under the editorship of S. I. Yakovenko; – K. CUI of KNOWD, 2015.-- 200 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://5fan.ru/wievjob.php?id>
7. Chervonenko G. A. Topical issues of combating juvenile delinquency/ G. A. Chervonenko//Combating juvenile delinquency: the experience and modern problems: proceedings of the International scientific-practical conference (22-23 April 2010).- Kirovograd: Kirovohrad Institute of law of HOVD, 2010.-S.
8. Fedosov E. V. current status and trends in juvenile crime / O. V. Fedosov // Bulletin of Kharkiv national University of internal Affairs . - 2013. - No. 4. - P. 101-109. [Electronic resource]. – Access mode: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnuvs_2013_4_15.pdf
9. Batagarawa V. S. on the determination of criminological frameworks to combat recidivism in Ukraine // Legal policy of the Ukrainian state: proceedings of the international. Sciences.-practical. Conf. privac. The 70th anniversary of Prykarpatsky. NAT. the University of the ei. V. Stefanik. – Vol. 2 (February 19-20, 2010). – Ivano-Frankivsk: Prykarpatsky. NAT. Univ ei. V. Stefanyk, 2010. – P.102-105.
10. Access to legal knowledge in Kovel educational colony [Electronic resource]. – Access mode: <http://ukrprison.org.ua/articles/1233466403>
11. The prison system of Ukraine: half year results Alexander Bukalov [Electronic resource]. – Access mode: <http://ukrprison.org.ua/statistics/1409938063>
12. Batiuk O. Theory and practice of using special knowledge and technical-criminalistic support of investigating certain types of crimes committed in penal institutions : monograph / O. V. Batiuk. – Lutsk, PE Ivanyuk V. P., 2013. – 320 p.
13. Batiuk O. V. study of the causes of crimes in places of deprivation of liberty / O. V. Batiuk // Scientific Bulletin of Uzhgorod national University. Series Right. Vol. 12. Part 2. – Uzhgorod : Polgreen Lira, 2009. – P. 345-350.